

дения на земна-та повърхностъ, като едва 40 год. са минаватъ отъ какъ са направиха първи-тъ опити; но тѣхна-та мръжа е до толкова размножена по всички-тъ земни крайща, щото ако биха са нарѣдили всички-тъ въ една права линия, то сбора имъ излиза на огромно количество мили дължина. Тая дължина стига два пѣти отъ месеца до земя-та и артисва още толкова телъ, съ кого-то можемъ опаса 5 пѣти цѣло-то земно кълбо. Споредъ статистически-тъ свѣдения, Европа брои 450,000 мили телегр. телъ и има 15,000 телеграфически станции; Америка 18,000 мили — съ 6,000 станции; Индия 15,000 м. — съ 200 станции и други още 10,000 м. — съ 270 станции. Освенъ това трѣбва още да притуриме 30,000 мили подморски телеграфъ. Повече отъ 20,000 голѣми и малки градове са въ непосредственно телеграфическо съединение. Отъ това виждами, че Америка има най-много. Цѣна-та на всички-тъ телеграфически урѣди по земна-та повърхностъ възлиза на 2500 милл. гроша. Нѣма да са мине много време и ние ще видиме, че цѣла-та земя на образовани-тъ народи ще бѣде свързана направо съ тая чудесна сила.

Познато ни е отъ История-та, че царъ Карлъ V свърши въ уединение послѣдни-тъ дни на живота си въ испанския манастиръ св. Юстъ, дѣ-то цѣли 2 год. (отъ 1556—1558 год.) са мѣчи да направи искусственно, щото всички-тъ часовници да вървятъ равномѣрно. Но тая царска несполука са постигна послѣ 300 год. съ електрическа-та сила. Днесъ са правятъ твърдѣ лесно тѣй наречени-тъ електрически часовници, кои-то, колко-то много и да сж, върватъ равномѣрно. Тия часовници са распространени вече въ много поглавни градове като въ Брюкселъ, Дрезденъ, Лейпцигъ и др. и могатъ да са наречятъ временни часовници. Все на това основание сж направени и тѣй наречени-тъ времемѣри (chronometry), на кои-то съ помощь-та може лесно да са измѣри време-то, кое-то са е изминало отъ изгърмено-то гюрле до место-то, дѣ-то е ударило. Като знаемъ това време, лесно можемъ послѣ да пресмѣтнемъ и бързина-та, съ която е летѣло гюрле-то. За да пресмѣтнемъ тая бързина, доста е да дѣлиме далечина-та, дѣ-то е ударило гюрле-то, съ сбора на секунди-тъ, кои-то сж са изминали отъ изгърмѣвание-то на топа до дѣ-то е пристигнало назначено-то место. Тия електрически времемѣри днесъ сж до толкова усъвършенствовани, щото могатъ да измѣрятъ и една-та хилядна секундна частица. Слѣдов. електричество-то измѣрва и време-то и пространство-то! —